

Magische miniaturen

Van 23 februari t/m 3 juni 2018 presenteren Museum Catharijneconvent en de Koninklijke Bibliotheek (KB) de wonderlijke wereld van miniaturen, minutieus geschilderde illustraties uit middeleeuwse handschriften die een magisch universum vol kleur, fantasiewezens, dieren, figuren en bloemen tonen. De tentoonstelling brengt de allermooiste exemplaren uit vijftien Nederlandse collecties samen en biedt een uitgelezen kans om deze kwetsbare topstukken van heel dichtbij te bekijken. De vakkundig gemaakte en tot in detail uitgewerkte bloemenranken, jonkvrouwen, ridders, aapjes, vogels, fabeldieren, vlinders en konijnen geven bovendien een kijkje in het kleurrijke leven van de middeleeuwen. Het is heel bijzonder dat er zoveel miniaturen van dit niveau bij elkaar te zien zijn.

Kwetsbare topstukken

De getoonde manuscripten zijn gemaakt in de Zuidelijke Nederlanden in de periode van de tiende tot de zestiende eeuw. Behalve bijbelse taferelen en heiligen zijn er in middeleeuwse boeken ook afbeeldingen te vinden van het dagelijks leven. Ze laten boeren op het land en hertogen tijdens de jacht zien, maar ook belangrijke historische gebeurtenissen, zoals veldslagen en bijeenkomsten van de ridders van de Orde van het Gulden Vlies. Niet eerder zijn zoveel miniaturen uit de Zuidelijke Nederlanden van deze artistieke kwaliteit bij elkaar getoond. Ze worden vanwege de kwetsbaarheid nooit permanent geëxposeerd. De tentoonstelling biedt een bijzondere kans om deze miniaturen te bewonderen en om topstukken van Vlaamse miniatuurschilders, zoals Simon Marmion, Lieven van Lathem, Willem Vrelant en Simon Bening tot in detail te bestuderen.

Kleuren van de middeleeuwen

Een bijzonder aspect van deze delicate kunstwerken is kleur. Veel middeleeuwse objecten hebben in de loop van de tijd hun oorspronkelijke sprankeling verloren. Schilderijen en textiele objecten zijn vaak verkleurd en verschoten, beelden ontdaan van hun kleuren en muurschilderingen verbleekt of tijdens de Reformatie witgekalkt. Miniaturen daarentegen zien er even stralend uit als toen ze gemaakt werden. Omdat de geschilderde illustraties zich in boeken bevinden, zijn ze weinig aan licht blootgesteld. De kleurrijke voorstellingen brengen de kijker nog steeds in vervoering.

Met zorg bewaard

Boeken behoorden in de middeleeuwen tot het kostbaarste bezit van zowel kerken en kloosters als particulieren. Ze werden gekoesterd en met zorg bewaard. Hoe rijk moest je zijn om dit te kunnen bekostigen? Met wat voor pracht en praal omringden opdrachtgevers zich? Hoe leefden ze en hoe verhoudt zich dat tot onze tijd? Manuscripten van religieuze en particuliere opdrachtgevers, zoals de Bourgondische hertogen Philips de Goede en Karel de Stoute, maar ook Philips van Kleef en Engelbert van Nassau, schetsen een beeld van de rijkdom in de middeleeuwen.

Koninklijke Bibliotheek

Magische miniaturen is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de KB, de nationale bibliotheek van Nederland. Deze heeft, naast vele andere collecties, de grootste verzameling versierde middeleeuwse handschriften van Nederland. De mooiste exemplaren hiervan, aangevuld met bruiklenen uit onder andere het Rijksmuseum, Museum Meermanno, de Universiteitsbibliotheken in Utrecht en Groningen en Kasteel Huis Bergh zijn speciaal voor deze gelegenheid bijeengebracht.

Publicatie

Bij de tentoonstelling verschijnt de publicatie *Zuid-Nederlandse miniatuurkunst. De mooiste verluchte handschriften in Nederlands bezit*. Dit rijk geïllustreerde boek is uitgegeven onder redactie van twee experts op het gebied van middeleeuwse handschriften, Anne Margreet W. As-Vijvers en Anne S. Korteweg, in samenwerking met Museum Catharijneconvent, de KB en uitgeverij WBOOKS. Bijdragen van diverse nationaal en internationaal bekende kunst- en cultuurhistorische specialisten maken dit boek tot een onmisbaar wetenschappelijk naslagwerk op het gebied van middeleeuwse manuscripten.

Activiteitenprogramma

Er is een uitgebreid activiteitenprogramma bij de tentoonstelling. De sectie mediëvistiek van de faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht verzorgt diverse colleges en er zijn lezingen met uiteenlopende thema's rondom de middeleeuwen, bijvoorbeeld over de symboliek van bloemen, kleurgebruik en heraldiek. De Tilburg School of Catholic Theology brengt een collegereeks en iedere laatste woensdag van de maand zijn er instaprondleidingen. Bezoekers kunnen in verschillende workshops zelf aan de slag met het maken van een gedecoreerde pagina uit een middeleeuws manuscript. Het overzicht van alle activiteiten staat op de website van het museum: <https://www.catharijneconvent.nl/bezoeken/lezingen-en-activiteiten/>.

Mogelijk gemaakt door

Magische miniaturen is mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de Koninklijke Bibliotheek (KB), het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de BankGiro Loterij, de Vrienden van de Koninklijke Bibliotheek, Fonds Museum Catharijneconvent en het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis.

----- einde persbericht -----

NOOT VOOR DE REDACTIE – Niet voor publicatie

Uitnodiging persvoorbezichtiging

U bent van harte welkom op de persvoorbezichtiging met toelichting en rondleiding door de conservator van Museum Catharijneconvent Micha Leeflang en de conservator van de Koninklijke Bibliotheek Ed van der Vlist op donderdag 22 februari om 14.30 uur. Aansluitend kunt u om 17.00 uur de officiële opening bijwonen.

Programma

- 14.30-15.00 uur: korte introductie op de tentoonstelling
- 15.00-16.45 uur: rondleiding tentoonstelling/vrije bezichtiging
- 17:00 uur: officiële opening

S.v.p. aanmelden voor de persvoorbezichtiging via pressoffice@catharijneconvent.nl of 030-231 38 35. Het fotovel en de hoge resolutie afbeeldingen zijn te downloaden via: <https://www.catharijneconvent.nl/pers/persafbeeldingen/>.